

OUDE MIJN IN GENK ALS VOORBEELD VAN SOCIALE INNOVATIE, PPS EN PUBLIEK ONDERNEMERSCHAP

Bewoners als bron voor sociale innovatie

FOTO: KRIS DEBISSCHOP

Sociale innovatie wordt hot de komende jaren. Ik twijfel er niet aan dat het hoog op de agenda komt van beleidsmakers en bestuurders, CEO's van grote en kleine bedrijven, burgers, organisaties en kennisinstellingen. Het is immers dé ultieme manier om in nieuwe netwerken van maatschappelijke partijen slimme oplossingen te bedenken en uit te voeren.

Een goed voorbeeld van wat sociale innovatie kan opleveren, is het project C-Mine in Genk (Limburg, België). Dit prijswinnende project verenigt publiek-publieke en publiek-private samenwerking en publiek ondernemerschap.

In 2001 kocht Genk het historische mijngebied Winterslag van de Limburgse Reconversie­maatschappij (LRM). Genk wilde met de aankoop meer vaart brengen in haar stedelijke ambities, zoals het verdichten van de stadskern en het werken aan een meer diverse economie. Bij het mijngebied horen het hoofdgebouw met lampisterie (lampenwerkplaats), badzalen en kantoor­gebouw, de energiegebouwen, de paardenstallen, het magazijngebouw en twee schachtbokken. De schachtbokken zijn de kenmerkende torens die werden gebruikt om mensen en steenkool in de mijn te vervoeren.

De aankoop luidde een zekere koerswijziging in voor de wijze waarop Genk in de toekomst publiek-private samenwerking (PPS) zou realiseren. De eerste PPS voor gebiedsontwikkeling in het stadscentrum werd immers tot dan toe met vrij gemengde gevoelens onthaald. De koerswijziging hield vooral een actieve projectregie vanuit de stad in. De eerste ideeën voor het mijngebied ont-

stonden toen de Media en Design Hogeschool overwoog om Genk te ver­ruilen voor de campus in Diepenbeek. De hogeschool was bereid zich in Genk op een andere locatie te vestigen op voorwaarde dat ze in een interessante omgeving terecht zou komen. Dit vormde de basis voor de ontwikkeling van C-Mine. Het moest een plek worden voor educatie, kunsten, creatieve bedrijvigheid en recreatie met respect voor het mijnverleden.

In deze visie is C-Mine de hefboom voor het wegwerken van de werkgelegenheidsachterstand in Genk, door in te zetten op de verbindende – horizontale – innovatiekracht. Die kracht komt vanuit de activiteiten van hogescholen, van artistiekelingen en artistieke organisaties, van creatieve economische en recreatieve bedrijven, die allemaal samen komen in één, goed toegankelijk gebied dichtbij de binnenstad. Het stadsbestuur koos er resoluut voor om individuele en verschillende contracten aan te gaan met private partners en kennisinstellingen die een concreet project op C-Mine wilden ontwikkelen en zelf exploiteren. Dit betekent: géén projectontwikkelaars! De stad investeerde zelf vijftig miljoen euro, waarvan twintig miljoen bestond uit subsidies van de overheid, de EU en de provincie Limburg. De projecten die zich mogen vestigen in

Door Kris DeBisschop
Rebel België

“Zet bewoners actief in voor co-creatie van projecten, producten en diensten.”

FOTO: KRIS DEBISSCHOP

het gebied, moeten een bijdrage leveren aan de visie op sociale innovatie die de stad met C-Mine voor ogen heeft. De stad bekijkt per project zaken als de aankoop dan wel de huur voor een bepaalde termijn van (delen van) de gebouwen. Ook is de stad actief betrokken bij de renovatie van de oude gebouwen. Daarnaast wordt aan de partners gevraagd open te staan voor samenwerking en cross-over-ontwikkelingen. Wat dit laatste betreft vindt een zorgvuldige selectie plaats van partijen die zich mogen vestigen op C-Mine.

C-Mine heeft grote aantrekkingskracht op creatieve bedrijven en initiatieven als de Design Hub Limburg. Het imago en de (design)uitstraling van Genk zijn sterk gegroeid. Dat blijkt uit het alsnook groeiende aantal aanvragen van bedrijven, organisaties en instellingen om het gebied te bezoeken en inzicht te krijgen in de onderliggende succesfactoren.

De opzet om kennis(instellingen) in Genk te houden, de MAD-faculty met haar 400 studenten in het bijzonder, is geslaagd. Het breidt zich zelfs uit met onder meer de verwachte vestiging van een innovatiecentrum van Microsoft in het hoofdgebouw van C-Mine. De vestiging op C-Mine van een Fablab (Fabrication of Fabulous Laboratory) stimuleert samenwerking tussen studenten en universitaire onderzoekers met de creatieve industrie in een open-source-omgeving. C-Mine is een voorbeeld geweest voor andere hogescholen. Zo komt ook het departement gezondheidszorg van de Katholieke Hogeschool Limburg terug naar Genk.

De herbestemming van het mijngebied heeft duidelijk gezorgd voor vertrouwen en durf in creatief denken in Genk. Overheid en bedrijfsleven kennen nu meer 'horizontale' relaties, gebaseerd op gelijkwaardigheid wat betreft ondernemerschap. Het open karakter van C-Mine toont zich ook in de brede mix van bezoekers: enerzijds

opinie

een niche-publiek met een interesse in de creatieve economie of cultuur en kunst en anderzijds de 'gewone' bezoeker van bijvoorbeeld Euroscop, het Cultureel Centrum, C-Mine Expeditie et cetera. De herinrichting van de Vennestraat met haar culinaire en exotische karakter en met een zichtbare link naar C-Mine zal dit alleen maar verder versterken. Het aantal bezoekers stijgt intussen zeer gestaag van ruim 600.000 naar een verwachte 1 miljoen in de volgende jaren.

Hoe uniek is C-Mine?

Volgens mij zijn er mogelijkheden voor aanscherping. Er zijn veel kruisbestuivingen tussen de bedrijven die in het mijngebied gevestigd zijn, wat leidt tot nieuwe ontwikkelingen. Maar de inwoners van Genk en omgeving komen vooral als eindgebruiker of consument in contact met C-Mine. De kritische vraag kan en moet echter gesteld worden naar het 'nieuwe' dan wel 'unieke' aan de beoogde invulling van C-Mine.

Er zijn immers tal van vergelijkbare initiatieven in andere Vlaamse steden als Gent en Antwerpen. Ook daar wordt ingezet op het aantrekken en ontwikkelen van de creatieve economie, al dan niet op landmarklocaties à la C-Mine. Maar ook Brussel en steden als Helsinki, Berlijn, Glasgow, Lyon, Amsterdam en Kopenhagen zetten zeer actief in op het concept van *creative city*. Net zoals vele regio's claimen hét logistieke centrum van Europa te zijn, lijkt hetzelfde nu ook te gebeuren met de creatieve economie: steeds meer partijen lijken zich te profileren als 'hoofdstad van de creatieve economie'.

Daarom vraag ik mij nu al af: gaat het C-Mine louter om het aantrekken van partijen actief in en rond de creatieve economie, recreatie en educatie? Of gaat het ook om het neerzetten van een concept dat naast de verwachte economische impulsen ook spraakmakend kan zijn, in de zin dat Genk

zich daarmee inderdaad op een unieke manier kan profileren?

Ik meen alvast het tweede: in het huidige concept van C-Mine worden Genkse inwoners, niet-creatievelingen, gezien als een doelgroep voor creatieve activiteiten en evenementen. Maar waarom zou je deze inwoners niet actief inzetten voor co-creatie van projecten, producten en diensten op C-Mine? Waarom de partijen en bedrijven op C-Mine niet uitnodigen om een soort sociaal charter te ondertekenen dat zij bij vestiging inwoners zullen mobiliseren en betrekken in besluitvormingsprocessen? Dit kan onderdeel zijn van de selectieprocedure van partijen die zich willen vestigen of iets willen organiseren. Zo zou je ervoor zorgen dat inwoners op een structurele manier kunnen bijdragen, zodat nog betere en creatievere producten en diensten ontstaan met een verbindend lokaal effect.

Hoe structurele interactie de basis kan zijn van een vernieuwend businessmodel, laat MindSumo zien. MindSumo is een online platform waar bedrijven studenten uitnodigen om problemen en (maatschappelijke) uitdagingen op te lossen. De studenten krijgen daarbij de gelegenheid om hun ideeën, talenten en vaardigheden te tonen aan potentiële werkgevers. Het platform verbindt dus business met getalenteerde studenten. Dit voorbeeld toont hoe de voor C-Mine gesuggereerde structurele interacties tussen de daar aanwezige creatieve bedrijven en studenten, omwonenden en derden zich kunnen vertalen naar een rendabel businessmodel. De uitdagingen van C-Mine moeten dan voorzien worden van één of meerdere oplossingen die sociale innovatie in zich dragen. Allerlei (al dan niet geldelijke) incentives vanuit de Stad Genk kunnen dit businessmodel en daarmee het sociaal-innovatieve karakter van C-Mine verankeren. ●

Rebelkids

JELLE (13)

“Alles wat ik nu zeg, klinkt over 20-30 jaar heel gek.”